

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної
конференції

Соціокультурні детермінанти
міжпоколіннєвої синергії:
політико-психологічний вимір

Львів — 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Асоціація політичних психологів України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Nottingham Trent University / School of Social Sciences (Great Britain)
High School of Health Sciences (Switzerland)
University of South Bohemia in České Budějovice (Czech Republic)

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної конференції

**«Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії:
політико-психологічний вимір»**

26 березня 2026 року

Львів – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Кафедра теоретичної та прикладної психології
Кафедра практичної психології ментального здоров'я
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Асоціація політичних психологів України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Nottingham Trent University / School of Social Sciences (Great Britain)
High School of Health Sciences (Switzerland)
University of South Bohemia in České Budějovice (Czech Republic)

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної конференції

**«Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії:
політико-психологічний вимір»**

Львів, 26 березня 2026 року

Львів
Видавництво Львівської політехніки
2026

Редактор-упорядник:

Карпенко З. С., доктор психологічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної психології, Національний університет «Львівська політехніка»

Рецензенти:

Попович І. С. – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Пілецька Л. С. – доктор психологічних наук, професор

Чайка Р. М. – кандидат психологічних наук, доцент

Рекомендувала до друку та поширення через мережу

*Інтернет кафедра теоретичної та прикладної психології (протокол № 10 від 6.04.2026 р.),
Вчена рада Інституту права, психології та інноваційної освіти
НУ «Львівська політехніка» (протокол № 9/26 від 6.04.2026 р.)*

Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії: політико-психологічний вимір: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції, 26 березня 2026 р. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2026. – Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2025/pages/32963/zbirnik-tez-konferencii.pdf>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова українська.

ISBN 978-966-994-160-2

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії: політико-психологічний вимір» (Львів, 26 березня 2026).

У збірнику представлено епістемологічні підходи до аналізу трансгенеративної ідентичності, особливості її символічного конструювання в умовах метамодерну; проблеми міжпоколіннєвої синергії та становлення меритократичних принципів у транзитивних суспільствах; роль медіа й цифрових технологій у процесах політичної соціалізації різних поколінь. Окреслено практичні стратегії забезпечення вікової різноманітності та ефективної міжпоколіннєвої взаємодії в умовах суспільних трансформацій.

Рекомендовано психологам, соціологам, політологам, філософам культурологам, педагогам та всім зацікавленим особам.

УДК 316.6:32:316.346.32

Софія Грабовська, Тетяна Партико	
Індикатори національної та етнічної ідентичності особистості.....	96
Світлана Наумкіна	
Символічний капітал та громадська резильєнтність у мультикультурному просторі: процес переформатування ідентичностей	100
Наталя Сокур	
Диференціація та гібридизація політичних ідентичностей у цифровізованому мультикультурному просторі: міжпоколінневий аспект.....	103
Олена Єрмошкіна	
Казки як інструмент символічного конструювання трансгенеративних фінансових сценаріїв у метамодерній перспективі.....	105
Жанна Новікова	
Політичний міф як інструмент конструювання соціально-політичної ідентичності особистості.....	109
Павло Блозва, Іванна Андрійчук	
Механізми взаємного формування масової культури і групової політичної ідентичності в метамодерністському контексті.....	114
Світлана Литвин-Кіндратюк	
Традиція як простір міжпоколінневої взаємодії.....	117
Олена Березінська	
Динаміка реконфігурації ідентичності в умовах мультикультурного середовища.....	119
Наталія Дукач-Василенко	
Роль історичної пам'яті та етнокультурних наративів у формуванні міжпоколінневих стратегій політичної участі кримськотатарського корінного народу.....	122
Віктор Сіткар, Степан Сіткар	
Комунікативна взаємодія старших і молодших як міжпоколіннева синергія: субкультурний аспект.....	126
Олексій Антипович	
Чинники формування трансгенераційної ідентичності українських вимушених мігрантів.....	129
Олеся Паньків, Оксана Дарморіз	
Мовчання як опір і травматичний бар'єр: аналіз «невисловленого» (на матеріалах проекту «непочуті» меморіального музею «Територія терору»).....	133
Роксолана Сірко, Володимир Слободяник	
Аналіз демонічних жіночих архетипів у психолінгвістичному аспекті.....	135
Микола Семиліт	
Трансгенерація родових сценаріїв через образи-символи в родинах переселених українок.....	138

Віктор Сіткар

*доцент кафедри психології розвитку та консультування
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, кандидат психологічних наук
Sitkarv@gmail.com*

Степан Сіткар

*доцент кафедри машинознавства і транспорту
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, кандидат педагогічних наук*

КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ СТАРШИХ І МОЛОДШИХ ЯК МІЖПОКОЛІННЄВА СИНЕРГІЯ: СУБКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Актуальність дослідження. У сучасному інформаційному просторі зростають проблеми, що пов'язані зі специфікою соціальної адаптації різних вікових груп людей, між якими внаслідок зміни динаміки соціальних процесів зростають фізичні та психологічні відмінності. Процеси соціалізації старшого та молодшого поколінь принципово різняться. Нині ці особливості є досить різними: у дитинстві – від народження до 18 років, у молодості – 18–35 років, у дорослості – 35–60 років, у похилому віці – від 60 та більше років (Медведева, 2016).

Міжпоколіннєва комунікація, як в родині, так і в суспільстві, є особливим видом соціальної взаємодії, котра базується на прямому чи опосередкованому спілкуванні представників різних поколінь, де створюється середовище емоційних, діяльнісних проявів в системі «старші-молодші» (Вовчик-Блакитна, 2019). Така взаємодія виконує низку функцій: комунікативну, освітню, виховну та інші через соціально-психологічні механізми: *трансгенерації* (передача досвіду від старших до молодших поколінь) та *префігурації* (передачі досвіду від молодших до старших поколінь). Активізація цих функцій та збагачення їхнього змістовного наповнення за певних соціопсихологічних умов може виступати вагомим ресурсом переживання суб'єктивного благополуччя кожним з членів сім'ї та суспільства.

Як зазначає О. Порпуліт (2025), втручання нових медій у реальність сучасного світу ведуть до соціокультурних змін соціуму, створюють широкий спектр впливу на буттєвість людини. З одного боку, медіа «впливають на біологічну, соціальну, ментальну й духовну сутність людини, відкривають для людей нові адаптаційні можливості та особистісні перспективи, а з другого, – призводять до формування низки деструктивних соціальних феноменів, ускладнюють процес комунікації та взаємовідносин з іншими суб'єктами, адаптації до мінливого соціотехнологічного середовища,

виключення окремих осіб і груп населення зі звичних для них соціальних зв'язків, практик та способу життя».

Зазначене вище зумовило **мету статті**: висвітлити субкультурний аспект та особливості комунікативної взаємодії старших і молодших в контексті міжпоколінневої синергії.

Організація та методологія дослідження: аналіз, синтез, узагальнення психологічних досліджень міжпоколінневої синергії та вікової субкультури.

Результати дослідження. Аналіз теоретичних джерел виявив, що дефініція «Синергія» (у перекладі з англ. мови – «спільна енергія») означає, що ціле є значно більшим, ніж сума його складників. Приклади синергії знаходимо у природі, техніці, музиці, спорті, комунікації тощо. Відповідно, «міжпоколіннева синергія» – це об'єднання досвіду старших та енергії/інновацій молодих поколінь для досягнення результатів, що перевищують суму індивідуальних зусиль. Вона базується на взаєморозумінні, передачі знань та спільній творчості, що посилює соціальний зв'язок та національні традиції.

Основними аспектами міжпоколінневої синергії є: 1) Передача досвіду: старше покоління ділиться життєвою мудрістю та історичним досвідом. 2) Інновації та технології: молодь вносить креативність, нові підходи та цифрові навички. 3) Спільна мета: об'єднання зусиль для досягнення кращих результатів, що неможливо досягти поодиночі. 4) Соціальна стабільність: зміцнює зв'язки, зменшує соціальну напругу та сприяє розумінню. Синергія виникає, коли відмінності стають перевагами, а не джерелом конфлікту.

В цьому контексті Г. Солдатова (2021) зазначає, що сьогодні діти сприймають Інтернет не як набір технологій, а як середовище проживання. Це вже не окрема віртуальна реальність, а частина їх життя. І цей спосіб життя розходиться зі способом життя батьків. Виникає нова соціальна ситуація розвитку. З'являються нові психологічні контексти і феномени, нові форми взаємин, змінюються прийняті в культурі соціальні практики.

Інтернет для дітей став новим культурним знаряддям, яке опосередковує формування вищих психічних функцій. Якщо до епохи Інтернету вони розвивалися в безпосередній взаємодії з дорослим або між собою, то сьогодні Інтернет втручається в цю взаємодію. Так, Бетсі Спэрроу, спираючись на роботи Деніела Уегнера, припустила, що Інтернет став особливою формою пам'яті – трансактивною. Ця пам'ять виникає при тривалих стосунках у парах, коли люди починають покладатися на пам'ять один одного. Пам'ять починає працювати з іншими механізмами: запам'ятовується не сама інформація, а те, яким шляхом до неї дістатися. Звідси постає питання «Чи стає завдяки Інтернет-субкультурі пам'ять дітей гіршою, чи вони просто намагаються пристосуватись до нового способу життя?» Можливо, скоро ми

будемо судити про освіченість дітей не за тим, скільки вони знають енциклопедичних фактів або латинських крилатих фраз, а за швидкістю пошуку або за оцінкою достовірності того, що вони знаходять в Інтернеті.

Як стверджує Г. Мироненко (2015), так зване «цифрове покоління» вже змалечку звикає до перебування в щільному інформаційному потоці й легко пристосовується до телевізора, комп'ютера, мобільного телефона, інтернету, усіляких новітніх гаджетів. А вже з підліткового віку у багатьох взагалі формується потреба бути постійно в режимі «он-лайн», інакше, за їхніми словами, ти «випадаєш» із життя.

У свою чергу О. Порпуліт (2025) зазначає, що діти, народжені в епоху масштабного поширення інтернет-технологій, іменовані поколінням Z (в Україні початок цього періоду припадає на 2003–2005 роки), зростають у диджитал-середовищі, використовують інтернет, YouTube, Instagram, Likee, WhatsApp, смартфони, MP3-плеєри як щоденну практику, «всмокчують» диджитал-культуру у форматі селфі, мемів, photo bombing, Gangnam style, ice bucket challenge, – для сьогоднішніх підлітків протиставлення віртуального й реального абсолютно неактуальне, тому що все це злито воедино, і одне є продовженням іншого.

За цих умов «Міжпоколіннева синергія» – це концепція взаємовигідної співпраці між представниками різних вікових груп (наприклад, зумерами, міленіалами та бебі-бумерами), де поєднання їхніх унікальних навичок дає результат, що перевищує суму їхніх окремих зусиль. З цього приводу наведемо кілька прикладів. Зокрема, в сімейній субкультурі як діалозі дітей та дорослих формується своєрідна мовна культура спілкування: вміння слухати та розуміти співрозмовника, аналізувати різні точки зору на предмет обговорення, вміння аргументовано викласти свою позицію, коректно висловити оцінні судження. Зауважимо, що в цьому аспекті між старшими і молодшими (батьки – діти, дідуся/бабусі – онуки, правнуки) часто виникають непорозуміння в поглядах на життя і сприйняття різних подій, що у психології отримало назву «конфлікт поколінь».

В сучасному суспільстві помітно посилилася роль нових медій в повсякденному житті людей. Зокрема медіа стають не лише засобом передачі інформації, а й місцем, де відбувається більшість соціальних, культурних та професійних взаємодій; люди створюють ідентичність через інтернетну субкультуру, через профілі в соціальних мережах, а їхнє життя часто оцінюється через лайки, підписки, коментарі; інформаційна залежність (постійний потік інформації з медіа формує спосіб мислення, прийняття рішень і навіть визначає, що вважається істинним чи значущим); зміщення реальності (зміна фокусу сприйняття реальності, продукування «віртуальних образів» подій або людей, які оцінюються як найбільш важливі в порівнянні з реальними ситуаціями і подіями); самопрезентація як форма буття (люди все більше витрачають ресурси на створення ідеального образу в медіа, що

стає частиною їхнього «Я», поява нової форми соціального капіталу, де успіх визначається видимістю в медіапросторі); глобалізація медійної комунікації (це стимулює появу нових ідентичностей, які базуються не лише на національності чи культурі, а й на медійній приналежності – групи, меми, спільноти). З урахуванням цієї тенденції віртуальний простір стає новою актуальною цариною міжпоколінневої синергії, місцем комунікації та ціннісного порозуміння молодших і старших.

Олексій Антипович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 – Психологія, Національний університет “Львівська політехніка”, директор Соціологічної групи «Рейтинг»
antypovych@ratinggroup.ua

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТРАНСГЕНЕРАЦІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ

Актуальність дослідження. Під поняттям *трансгенераційна ідентичність* розуміємо частину нашого Я, яка формується не лише з власного досвіду, а й через несвідому передачу інформації від батьків, родинні травми, сімейні міфи та культурну пам'ять. У мігрантів трансгенераційна ідентичність, як правило, формується між двома або більше країнами.

Ідеї трансгенераційної передачі розвивало багато вчених, зокрема Ніколас Абрахам, Марія Торок, Анна Шутценбергер та ін. У психоаналітичних дослідженнях Н. Абрахама та М. Торок (Abraham & Torok, 1994) травма, яка не була опрацьована одним поколінням, передається через мовчання, сімейні табу, тілесну тривогу, гіперконтроль та культ витривалості (ми терпіли і ти терпи).

Яскравим прикладом цього феномену виступає трансгенераційна травма родин, які пережили Голодомор, адже в багатьох родинах сформувався культ їжі та страх її нестачі, звичка купляти та їсти “про запас”. І це не просто поведінка людей, які є онуками тих, хто пережив Голодомор, а несвідома стратегія виживання.

Метою дослідження є аналіз чинників формування трансгенераційної ідентичності українських вимушених мігрантів.

Результати дослідження. Якщо йдеться про міграцію українців, то слід зауважити, що до міграційних процесів належить не лише переїзд в іншу країну, адже українці, перебуваючи на одній і тій самій території, за своє життя могли “пожити”, наприклад, у Польщі, Радянському Союзі та Україні.